

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

NEKAJ ZA POSOJILNICE

Mnoge posojilnice so danes v zadregi, kako in kaj naj delajo. Nekatere celo mislijo, da je najbolje počakati, češ saj je cela vrsta vprašanj, ki so nerešena in še tudi ne bodo kmalu rešena, a so za posojilnice izredno važna, tako na primer: vprašanje anuitet tekočega računa pri PAB, 3% obveznic za likvidacijo kmečki dolgov, izplačila razlike od države po členu 10. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov itd.

To stališče, da bi bilo danes treba le čakati, je napačno. Res so zadeve, kot n. pr. ravnokar navedene. Glede teh posojilnic za enkrat ne morejo nič drugega kakor čakati. Rešitev teh stvari je izven njihovega vpliva. Toda kmečki dolgovi, ki so bili zaradi likvidacije predani PAB-i, vendar še ne predstavljajo vso posojilnico. Nasprotno, zelo veliko je zadev, za katere se je treba tudi v sedanjem času brigati in jih reševati, če hočemo, da bo posojilnica mogla obstati in ohraniti zaupanje. Nekaj teh stvari bi v sledečem prav kratko razložili.

1. Uprava posojil

Bistvena naloga posojilnice je ta, da preskrbujejo članom posojila pod naj-

ugodnejšimi pogoji. Zato je tudi pri poslovanju posojilnic najvažnejše za uspeh posojilnice in za zaupanje v posojilnico dobra, vestna uprava posojil. Že prvo vprašanje, komu se posojilo dovoli, za kakšne namene in naposled proti kakšni varnosti, je treba reševati s previdnostjo. Ravno o teh vprašanjih so si upravni odbori naših posojilnic premalo na jasnem.

Naše posojilnice so rajfajzenske posojilnice in morajo imeti vedno pred očmi dobrobit svojih članov, gospodarsko pomoč svojim članom kmetovalcem. S tega stališča velja rajfajzensko načelo, da se dovoljujejo posojila članom le za produktivne svrhe. Če hoče posojilnica kmetu res pomagati, mora posebno paziti na to, da je posojilo kmetu v rešitev ne pa v pogubo.

Po Rajfajzenovem sistemu ima posojilnica nasproti svojim članom dolžnost, da jih gospodarsko vzgaja. Zato mora ne le paziti v začetku, da dovoli posojilo le za gospodarske svrhe, temveč mora tudi kasneje dolžnike nadzirati, da posojilo uporabi res za produktivne namene.

In ko je posojilo izplačano, sledi nadaljnja dolžnost, da dolžnik redno plačuje obresti in da ob zapadlosti vrača tudi glavnico. Koliko se greši v tem pogledu pri upravi posojil! Posojilnice dovoljujejo podaljševanje posojil brez tehtnega razloga, tako da so mnoga posojila bila ponovno podaljšana. Kaj je posledica? Kmet sploh nima resne volje posojilo vrniti, ker ve, da mu ga bodo vedno podaljšali, samo če reče, da ne more vrniti. Zaostale obresti se kopičijo iz leta v leto. Ko jih je le preveč in si jih posojilnica kljub temu ne upa izterjati, pa najdejo rešitev v tem, da nagovorijo dolžnika, da zaprosi za novo posojilo in napravijo novo zadolžnico, s katero naj se krijejo zaostale obresti. To pa je pravno čisto zgrešeno; to je pa tudi praktično in gospodarsko v ostrem nasprotju s pravilnim poslovanjem posojilnice.

2. Organizacija prihrankov

Druga bistvena naloga posojilnic je organizacija prihrankov. Posojilnica mora v svojem delokrogu navajati gospodarje in zlasti mladino k varčnosti. Mora jim biti tako rekoč trajna bližnja priložnost za varčevanje, kakor je zelo mnogo bližnjih priložnosti za zapravljanje. Da bo pa mogla posojilnica vršiti to svojo vzgojno nalogo, mora uživati zaupanje. Temeljni pogoj za uspešno organizacijo prihrankov je zaupanje v posojilnico. Toliko bo dobila posojilnica prihrankov, kolikor uživa zaupanja.

Zaupanje v posojilnico pa pomeni stvarno zaupanje v njen upravni odbor, v one posestnike torej, ki jim je izročeno vodstvo posojilnice. Prirodno je zato, da morajo člani uprav-

nega odbora svoje dolžnosti pri posojilnici vestno vršiti, če hočejo, da bo posojilnica uživala zaupanje. Ti posestniki morajo tudi v svojem zasebnem gospodarstvu biti taki gospodarji, da uživajo v svojem okolišu med ljudmi ugled in zaupanje.

Če pa posojilnica niti ne vrši svoje temeljne naloge in ne upravlja dobro posojil, si je s tem sama vzela zaupanje pri drugi nalogi, pri organizaciji prihrankov. Ti dve nalogi sta torej zelo ozko povezani. Če mnoge posojilnice danes niso na višku, če ljudstvo ne zbira v njih svojih prihrankov, je treba iskati vzrokov. Ti vzroki bodo po navadi v upravi, v poslovanju posojilnice.

Preobčutljivi morajo biti upravni odbori nasproti vlagateljem, tako da točno ustrezajo vsaki njihovi utemeljeni zahtevi. Če bodo posojilnice imele to pred očmi, potem bodo imeli vlagatelji v posojilnice zaupanje, drugače ne.

Zlasti pa moramo tu še eno poudariti, to je Rajfajzenova zahteva, da iz združnega poslovanja samega ne sme nihče, zlasti pa ne člani upravnega odbora imeti osebne dobička. Vsaka spekulacija v združnem poslovanju se mora izbežati. Odtod znana Rajfajzenova zahteva, da morajo biti dolžnosti uprave častne, neplačane dolžnosti. Rajfajzen ni samo poudarjal načela samopomoči, samouprave in lastne odgovornosti, ampak zlasti krščansko načelo ljubezni do bližnjega in smisel za občestvenost.

3. Lastno imetje

Če bo dobra uprava posojil, če bodo vlagatelji imeli zaupanje do posojilnice, potem bo v teku poslovanja samo po sebi

raslo lastno združno imetje. Čim več ima namreč zadruga lastnega združnega premoženja, to je poleg deležev zlasti rezervnega zaklada, toliko laže ji bo poslovanje. Mislimo pri tem zlasti na to, da bo toliko laže dovoljevala posojila po čim nižji obrestni meri, kolikor več ima lastnega premoženja, ker je premoženje brezobrestno. Kot merilo, koliko naj znaša lastno združno premoženje, navajamo tole. Kolikor znašajo dolgoročna posojila (za nabavo zemljišč,

za investicije v kmečko gospodarstvo) in kolikor ima zadruga denarja vezanega v lastnih nepremičninah (združni dom, zemljišča), toliko naj bo lastnega združnega premoženja. Res, da se v razmerah, kakršne so od leta 1951. dalje, lastno združno premoženje ne le ne množi, ampak se je celo občutno zmanjšalo zaradi 25% znižanja kmečkih dolgov, oddanih PABI-i. Vendar moramo ohraniti vedno pred očmi cilj in za tem ciljem korakati, četudi so nastopile začasne ovire.

ZVEZINE OBJAVE

Važno za vse zadruge!

V Službenem listu za Ljubljansko pokrajino z dne 8. oktobra 1941 je bila objavljena naredba o obvezni prijavi sprememb pri terjatvah, dolgovih in vrednostnih papirjih. V smislu te naredbe je treba do vštetega 20. oktobra tega leta prijaviti na posebnih obrazcih v treh izvodih vse spremembe glede dolgov in terjatev nasproti teritoriju, ki ni zaseden po italijanskih četah, in sicer tiste spremembe, ki so nastale po dnevu prijave — 26. maju 1941. Prav tako nalaga ta odredba dolžnost, da je treba prijaviti Hranilnici Ljubljanske pokrajine v treh izvodih terjatve in dolgove nasproti inozemstvu tistim osebam, pravnim ali fizičnim, ki so šele sedaj ali po 26. maju tega leta prišle pod oblast Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Prosimo vse tiste zadruge, ki imajo dolgove ali terjatve nasproti inozemstvu in so jih do 26. maja tega leta prijavile na predpisanih obrazcih, da javijo Zvezi ali so glede teh dolgov in terjatev nastale po 26. maju 1941 kake spremembe. Mišljene so spremembe v glavnici, torej

če je kaka zadruga izplačala v tem času kak znesek iz hranilne vloge, katere lastnik je izven Ljubljanske pokrajine, ali pa, če je bilo mogoče v tem času kaj vrnjenega na račun inozemskega posojila. Maloštevilne kreditne zadruge, ki kapitalizirajo obresti polletno ali celo četrtletno, morajo javiti tudi to spremembo, ker se je s tem terjatev ali dolg spremenil.

Pri večini zadrug verjetno ne bo nastopila zaradi tega prijavna dolžnost, ker se obresti kapitalizirajo šele konec leta in ker po vsej verjetnosti ni bilo nobenih izplačil in vplačil na račun inozemskih terjatev, oziroma dolgov. Če bi pa le pri kakki zadrugi nastopil tak primer, naj nam zadruga to nemudoma sporoči, da ji pošljemo obrazec za prijavo.

Opozarjamo pa zlasti tudi zadruge, v območju katerih so se izvršile v zadnjem času spremembe meje, da prijavijo dolgove ali terjatve, ki so šele s spremembo meje nastale nasproti inozemstvu. Tudi za te velja prijavni rok do vštetega 20. oktobra, zato naj nemudoma sporoče Zvezi ali pa direktno Hranilnici Ljubljanske pokrajine, da se jim obrazci pošljejo.

Čas za odpiranje in zapiranje trgovskih in obrtnih obratovalnic in pisarn v Ljubljanski pokrajini

V »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« z dne 4. oktobra 1941 je izšla uredba z gornjim naslovom, ki določa čas za odpiranje in zapiranje trgovin, obratovalnic in pisarn. Nabavne in prodajne zadruge, ki razdeljujejo članom živila, bodo morale biti odprte v smislu te uredbe od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure. Za kreditne zadruge je po tej uredbi določen delovni čas od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure, pri čemer pa omejijo ti zavodi poslovne ure za občinstvo popoldne od 15.30 do 16.30. Za večino kreditnih zadrug, to je za vse tiste, ki nimajo uslužbencev ali pri katerih so

uslužbenci le delno zaposleni, ne pride ta uredba v poštev. Vse te kreditne zadruge bodo poslovale za stranke kakor do sedaj samo ob dnevih, ki jih določi upravni odbor. Posojilnice, ki imajo stalno zaposlene uslužbence, poslušajo za enkrat po starem do nove odredbe, ki bo drugače uredila delovni čas, kot ga je nameravala gori omenjena uredba.

Zadružna šola

Ker še vedno ni prosto stanovanje z inventarjem, namenjeno za učence Zadružne šole, se za enkrat zadružna šola še ne more pričeti. Čim bodo pogoji dani, bomo takoj vse zadruge obvestili. Do tedaj pa ne moremo dajati nobenih pojasnil o pričetku in pogojih za sprejem.

VABILA NA SKUPŠČINE

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta skupščina ob navedenem času ne bila sklepna, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu druga skupščina, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov. Tudi velja pri vseh vabilih, pri katerih ni izrecno drugače določeno, sledeči dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine. 2. Poročilo upravnega odbora. 3. Poročilo nadzornega odbora. 4. Sklepanje o revizijskem poročilu. 5. Odobritev sklepnega računa. 6. Sklepanje o uporabi poslovnega prebitka, oziroma o pokritju poslovne zgube. 7. Predlogi in pritožbe združnikov. 8. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 9. Volitev upravnega odbora in namestnikov. 10. Volitev nadzornega odbora in namestnikov. 11. Določitev skupne vsote: a) do katere se sme zadruga zadolžiti; b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti; c) najvišjega zneska posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu združniku. 12. Slučajnosti.

Redna skupščina Mlekarske nakupne in prodajne zadruge v Dolenji vasi pri Ribnici, z. z. o. j., bo 26. oktobra 1941 ob 16. uri v Mlekarni.

Redna skupščina Vodovodne zadruge v Šent Vidu pri Stični, z. z. o. j., bo v nedeljo 26. oktobra 1941 ob 4 popoldne v šoli.

*

Redna skupščina »Razvoja«, produktivne in prodajne zadruge lesnih in tekstilnih izdelkov in lesnih igrač v Dobropoljah, z. z. o. j., v likvidaciji, bo 30. oktobra 1941 ob 16. uri popoldne v mali dvorani Jakličevega doma na Vidmu. Dnevni red: 1. Poročilo o likvidaciji zadruge. 2. Predlogi in pritožbe članov. 3. Odobritev likvidacijske bilance. 4. Sklepanje o podelitvi razrešnice likvidatorjem in nadzornemu odboru. 5. Slučajnosti. — V slučaju nesklepčnosti se vrši druga skupščina čez 7 dni, to je 6. novembra 1941, ob istem času, na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki sklepa ne glede na število navzočih članov.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno • Cena listu za naročnike 10 L na leto. • Rokopisi naj se pošiljajo na naslov uredništvo „Narodnega gospodarja“ v Ljubljani, Zadružna zveza. Rokopisi se ne vračajo • Izdajatelj Zadružna zveza v Ljubljani • Odgovorni urednik dr. E. Čeferin v Ljubljani • Za Zadružno tiskarno M. Blejec v Ljubljani.